

Handläggare
John Agewall
Telefon: 08-508 287 09**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2025-12-09, p. 9

Yttrande över förslag till reviderade föreskrifter för avfallshantering för Stockholms kommun

Remiss från Avfallsnämnden, dnr 25NM12

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslut omedelbart.

Sammanfattning

Enligt miljöbalken ska varje kommun ha en renhållningsordning som utgörs av en avfallsplan samt föreskrifter som reglerar avfallshanteringen.

Miljöförvaltningen har erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter till Stockholm Vatten och Avfall AB angående deras förslag till nya avfallsföreskrifter för Stockholms kommun. Förvaltningens synpunkter omfattar områdena *trädgårds och parkavfall, textilavfall, matfett, kompostering och annan behandling av avfall samt handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden*.

Synpunkterna handlar primärt om förtydliganden av de föreslagna avfallsföreskrifterna samt belysa de frågor som förvaltningen menar behöver utredas närmare, för att undvika onödigt hårda regleringar på stadens invånare samt underlätta tillsynsmyndighetens arbete.

Bakgrund

Enligt 15 kap. 41 § miljöbalken ska varje kommun ha en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Föreskrifter för avfallshantering utgör den ena delen av kommunens renhållningsordning, medan den andra delen utgörs av avfallsplanen. I föreskrifterna regleras bland annat ansvarsfördelningen mellan kommunen, fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare. Föreskrifterna innehåller även mer specifika bestämmelser om godkända behållartyper, hämtningsintervall och om sorteringskrav. De innehåller även bestämmelser om provning

Miljö- och hälsoskyddsnämndenTekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
start.stockholm/miljoforvaltningen

av undantag från föreskrifterna exempelvis möjligheter till att ansöka om dispens.

Ärendet och dess beredning

Den 27 oktober 2025 remitterade Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) ett förslag på reviderade föreskrifter för avfallshanteringen till miljö- och hälsoskyddsnämnden, dnr 25NM12 för yttrande senast den 14 december 2025. I samband med remissen har SVOA även översänt ett dokument med återkoppling på miljöförvaltningens tidigare lämnade synpunkter underhand i samband med framtagande av förslaget.

Ärendet har beretts av avdelningen Miljö- och hälsoskydd i samverkan med förvaltningsjuristen Camilla Husebye Becker.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Generella synpunkter

Förvaltningen ställer sig överlag positiv till förslaget. Flera av de synpunkter som förvaltningen lämnat under framtagandeprocessen har beaktats. Nedan följer förvaltningens synpunkter på det slutliga förslaget. Rubriker och paragrafhänvisningar följer vad som anges i den remitterade versionen av föreskrifterna.

Definitioner

Förvaltningen föreslår att definitionen av *Bygg- och rivningsavfall* (2 § 1 j) förtydligas för att klargöra att även avfall som uppkommer vid uppgrävning av avloppsanläggningar, såsom markbäddsmaterial, sand, makadam etc., ingår i begreppet.

Trädgårds- och parkavfall – *invasiva växter*

44 § anger att eldning av avfallet är tillåtet under vissa förutsättningar, se 96 §, dock inte om avfallet innehåller invasiva växter enligt 47 §. Eldningsförbudet nämns inte i 47-48 §§, under rubriken *Särskilt om invasiva växter*, som reglerar hanteringen av sådana växter, och inte heller i 96 §. Det finns risk för dels att den som har invasiva växter uppfattar att hanteringen är fullständigt reglerad i 47-48 §§ under den särskilda rubriken, dels att den som vill elda trädgårdsavfall uppfattar att eldningen är fullständigt reglerad i 96 §. I båda fallen finns risk att man missar eldningsförbudet för invasiva växter i 44 §.

Förvaltningen föreslår att bestämmelserna ses över för att underlätta läsningen. Exempelvis skulle förbudet mot eldning av invasiva arter kunna flyttas från 44 § till 96 § och en referens till förbudet i 96 § införas i 48 §.

Eldning och kompostering

96 § innehåller bestämmelser om både kompostering och eldning, i omväxlande stycken. Förvaltningen föreslår att bestämmelserna om kompostering och eldning i 96 § delas upp i två separata paragrafer, för att underlätta läsning. Det vore även en fördel att införa en särskild underrubrik för bestämmelserna om eldning.

Textilavfall

Förvaltningen föreslår att 60 § delas upp i flera stycken, för att underlätta läsningen.

Fett, frityrolja och liknande

Enligt 72 § ska hushåll lämna överbliven matolja och fett i slutna behållare till renhållarens insamlingssystem för farligt avfall.

Förvaltningen har tidigare framfört att det bör övervägas att med stöd av 3 kap. 35 § avfallsförordningen föreskriva att små mängder ätligt fett och ätlig olja från hushåll får hanteras tillsammans med restavfallet.

SVOA har inte föreslagit någon föreskrift med den innebörden, med hänvisning till att det bedöms kunna orsaka problem i eftersorteringsanläggningen *Resursutvinning Stockholm (RUS)*.

Förvaltningen noterar detta, men uppfattar att RUS endast används för hushåll med utsortering av matavfall med gröna påsen, medan huvuddelen av hushållen fortfarande har sortering i separata kärl. Det borde därför finnas förutsättningar att differentiera föreskrifter om undantag med hänsyn till det.

Syftet med att införa ett sådant undantag för små mängder fett och olja är att insamlingen normalt ska ske tillsammans med farligt avfall. För många hushåll förutsätter det transport med bil till ÅVC, vilket medför större mängd utsläpp än om det samlas in tillsammans med restavfallet. Föreskrifter om hantering som uppfattas som alltför komplicerad för hushållen riskerar att inte följas. Det torde redan idag vara allmänt förekommande att t.ex. överblivet stekflott eller frityrolja slängs i restavfallet, för att kravet på att ta sig till en insamlingsplats uppfattas som alltför omständligt. Dessvärre kan det säkert även förekomma att flytande fett hälls ut i avloppet, trots att det inte är tillåtet. Det finns i praktiken ingen möjlighet att följa upp detta genom tillsynen.

En bestämmelse om undantag för små mängder fett och olja från hushåll kan närmare reglera under vilka omständigheter den gäller, så att hushåll som använder utsortering av matavfall med gröna

påsen kan undantas, dels kan den innehålla närmare instruktioner för hur sådant fett och olja ska förpackas. Sammantaget, bedömer miljöförvaltningen, skulle det medföra en hantering som leder till ett bättre miljömässigt resultat mot bakgrund av den sammanlagda miljöpåverkan från hanteringen av de aktuella avfallsströmmarna (jfr 3 kap. 35 § 2 st avfallsförordningen).

Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden

94 § reglerar anmälan eller ansökan om kompostering eller annat omhändertagande av avfall under kommunalt ansvar inom den fastighet där avfallet uppkommit.

Förvaltningen anser att det skulle underlätta för såväl sökanden som för tillsynsmyndigheten om det preciseras vad en *ansökan* kan avse, d.v.s. att det kan handla om att söka dispens respektive tillstånd enligt 15 kap. 25 § miljöbalken respektive sådant medgivande som avfallsnämnden beslutar om.

Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande

Allmänt om avgränsningar i bestämmelserna

95 § föreskriver att kommunalt avfall endast får tas om hand på den egna fastigheten enligt vad som anges i 96-98 §§ och under förutsättning att det kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. I 96-98 §§ regleras förutsättningarna för kompostering och eldning.

Enligt 15 kap. 24 § andra stycket miljöbalken gäller kommunens ensamrätt till hantering enligt 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken inte en fastighetsinnehavare som på fastigheten återvinner eller bortskaffar avfallet, om det görs utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. En sådan åtgärd kan dock kräva anmälan (15 kap. 24 § tredje stycket). Sådan anmälningsplikt har föreskrivits i 5 kap. 15 § avfallsförordningen, som anger att om en fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare avser att på fastigheten kompostera *eller på annat sätt behandla* avfall som inte är trädgårdsavfall och som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, ska fastighetsinnehavaren/ nyttjanderättshavaren anmäla det till kommunen. Kommunen får med stöd av 9 kap. 1 § 5 p avfallsförordningen meddela föreskrifter om hur en anmälan enligt 5 kap. 15 § ska göras. Kommunen har genom 9 kap. 2 § avfallsförordningen också bemyndigats att meddela ytterligare föreskrifter om hanteringen av det avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 och 20 a §§ miljöbalken

Utgångspunkten i miljöbalken och avfallsförordningen är således att såväl kompostering som annan behandling av annat avfall än trädgårdsavfall är tillåtet efter anmälan till kommunen. Kommunen kan reglera vad som ska ingå i en anmälan och vilken del av kommunen som handlägger ärendet, respektive anvisningar för hur sådant avfall ska hanteras.

Förvaltningen uppfattar att 95 §, genom att generellt förbjuda annan hantering än kompostering och eldning, begränsar den hantering som tillåts i 15 kap. 24 § andra stycket miljöbalken och 5 kap. 15 § avfallsförordningen. Det skulle innebära att avfallsföreskrifterna inte är förenliga med den överordnade lagstiftningen. Möjligen kan begränsningen ses som ett uttryck för att kommunen tagit ställning till att annan behandling än kompostering och eldning normalt inte kan genomföras inom Stockholms kommun på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt. Anmälningssplikten enligt 5 kap. 15 § avfallsförordningen har dock inte utformats som ett bemyndigande för kommunen att generellt avgöra när kompostering och annan behandling ska tillåtas. Det får istället avgöras inom ramen för anmälningsärendet, som, om kriterierna inte är uppfyllda, kan utmynna i ett förbud. Förvaltningen är därför tveksam till att bemyndigandet i 9 kap. 2 § avfallsförordningen att meddela ytterligare föreskrifter kan anses innefatta rätt att begränsa vilka åtgärder som får vidtas efter anmälan enligt 5 kap. 15 §.

Mot denna bakgrund anser förvaltningen att det finns anledning att närmare utreda hur begränsningarna i 95-98 §§ förhåller sig till miljöbalkens och avfallsförordningens bestämmelser.

Kompostering

Förvaltningen har tidigare framfört att det bör föreskrivas att t.ex. kompostmaskin (torkning) ska få användas. SVOA har i återkopplingen på förvaltningens yttrande framfört att det generella begreppet kompostering innefattar även andra metoder och att någon komplettering därför inte behövs. I fråga om alternativa behandlingsmetoder för avfall för SVOA gärna en dialog.

Förvaltningen delar inte SVOA:s bedömning av komposteringsbegreppets omfattning. Definitionerna har i detta sammanhang stor betydelse, inte minst då kompostering är ett godkänt återvinningsförfarande, medan andra former av hantering inte är det. Det får således återverkningar för den fortsatta hanteringen av materialet.

Som exempel kan nämnas att miljöförvaltningen under året har handlagt ärenden rörande sk komposteringsmaskiner, som närmast

torkar livsmedelsavfall. I kontakt med Jordbruksverket har framkommit att verket anser att det inte är fråga om kompostering.

Frågan om hur man ska se på komposteringsmaskiner hänger därför samman med frågan om annan behandling av avfall än kompostering, som förvaltningen lyfter i föregående avsnitt. Förvaltningen bedömer att komposteringsmaskiner kan utgöra sådan annan behandling av annat avfall än trädgårdsavfall som får vidtas efter anmälan till kommunen enligt 5 kap. 15 § avfallsförordningen. Det finns därför behov av att närmare utreda hur detta bör regleras i avfallsföreskrifterna.

Kriteriet användning av kompostjorden på egen fastighet

Enligt 97 § ska fastigheten ge utrymme för användning av den erhållna kompostjorden. Förvaltningen anser att det bör övervägas om kriteriet att *"fastigheten har utrymme för användning av kompostjorden"* är en lämplig avgränsning när det handlar om kompostering av matavfall, eller om det i enskilda fall kan finnas förutsättningar att nyttiggöra kompostprodukten även på annan fastighet. Förvaltningen syftar särskilt på situationer där boende i flerbostadshus vill ta hand om sitt matavfall genom exempelvis komposteringsmetoden bokashi och nyttiggöra detta på odlingsbar mark i sitt fritidshus eller på sin kolonilott. För dessa innebär nuvarande formulering en onödig begränsning, trots att kretsloppsnytta kan uppnås även när kompostjorden används på annan fastighet.

Frågan aktualiseras också i viss mån i fråga om avfall som förbehandlats i komposteringsmaskiner, som i dagsläget är vanligast förekommande i verksamheter (t.ex. restauranger, livsmedelsbutiker och kontor).

Eget omhändertagande av slam och urin

Förvaltningen har tidigare framfört förslag till SVOA om att utöka möjligheten till omhändertagande på den egna fastigheten, så som spridning av urin och kompostering av avvattnat slam om det kan ske utan olägenhet för människors hälsa eller miljö.

SVOA har återkopplat att de inte har sett att det funnits behov av att öka möjligheterna till eget omhändertagande av slam och urin, framförallt sett till de begränsningar som den täta bebyggelsen i kommunen medför.

Förvaltningen delar inte SVOA:s bedömning att det inte funnits behov av att öka möjligheterna till eget omhändertagande av slam och urin. Förvaltningen har vid tillsyn av koloniträdgårdar sett att

ett omhändertagande av urin redan förekommer där lokala kretsloppslösningar eftersträvas, även om detta inte kommunicerats med SVOA. Förvaltningen delar dock SVOAS uppfattning att det i nuläget är för tidigt att införa en sådan möjlighet och att frågan istället bör utredas vidare. Detta gäller särskilt vad gäller möjligheten till kontrollerat omhändertagande på den egna fastigheten under förutsättning att det kan ske utan olägenhet för människors hälsa eller miljö. Frågan bör därför utredas inför nästkommande revision av föreskrifterna. Kommunen har även möjlighet att med stöd av 40 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd meddela föreskrifter om spridande av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område. (Föreskrifter som meddelas med stöd av 40 § förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd införs vanligen i de lokala hälsoskydds-föreskrifterna).

Förvaltningen har under framtagandet av förslaget framfört att SVOA med fördel även kan tillåta att slam från andra enklare avloppslösningar som inte kan slamtömmas (exempelvis gråvattenfilter), eller i de fall slamtömning inte är möjlig, får tillföras restavfallet. I sådana fall kan ansökan, efter prövning, lämnas på remiss till SVOA.

SVOA har återkopplat att det inte bedöms lämpligt att tillåta att slamrester läggs i restavfallet på grund av efterföljande hantering i eftersorteringsanläggningen i Högdalen (RUS-anläggningen). Förvaltningen konstaterar att SVOA inte på något sätt har reglerat denna fråga i sitt förslag, dvs det följer inte av föreskrifterna att slam från enklare avloppslösningar inte får läggas i restavfallet som ska hanteras i RUS. I detta sammanhang vill förvaltningen framföra att det för slamrester från enklare BDT-anläggningar i regel rör sig om små mängder slamrester som fastnat på ett filter bestående av exempelvis hårrester, tvättmaskinsludd och partiklar som redan förekommer i hushållens restavfall. Förvaltningen bedömer att sådana mängder inte skulle påverka eftersorteringen i någon större utsträckning jämfört med dagens situation.

Eget omhändertagande och dispens

Förvaltningen uppfattar 107 § som något svårtillgänglig och föreslår att lydelsen ändras något.

”Miljö- och hälsoskyddsnämnden prövar ansökningar om dispens enligt 15 kap. 25 § första punkten miljöbalken från förbudet i 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken, som innebär att ingen annan än kommunen eller den som kommunen anlitar får utföra hantering av visst avfall.”

15 kap. 25 § andra punkten miljöbalken anger att kommunen i det enskilda fallet får ge tillstånd till avfallshantering som avses i 24 § andra stycket, trots att tillstånd inte krävs. Det handlar dels om sådan hantering som är anmälningsskyldig enligt 5 kap. 15 § avfallsförordningen (t.ex. kompostering) och som enligt avfallsföreskrifterna redan idag handläggs av miljö- och hälsoskyddsnämnden, dels om eventuell annan hantering som inte omfattas av anmälningsskyldighet. Såvitt förvaltningen känner till har det hittills inte varit aktuellt med någon sådan tillståndsprövning. Eftersom det i lagrummet endast anges att det är kommunen som får ge tillstånd, och det inte uppenbart är något som omfattas av vare sig avfallsnämndens eller miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente, anser förvaltningen att det finns behov av att reglera vilken del av kommunen som ska pröva en sådan ansökan. Förvaltningen föreslår därför att det föreskrivs miljö- och hälsoskyddsnämnden även ska pröva ansökningar om tillstånd enligt 15 kap. 25 § andra punkten miljöbalken.

Försöksverksamhet för utveckling av avfallshanteringen

108 § ger renhållaren rätt att bedriva försöksverksamhet som innebär avsteg från renhållningsordningen.

Det framgår inte närmare vad avstegen kan innebära. Förvaltningen vill erinra om att avstegen inte får innebära att kommunens skyldigheter enligt miljölagstiftningen inte uppfylls.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Klicka och skriv förvaltning

Monika Gerdhem
Avdelningschef
Klicka och skriv förvaltning